

ПРОФЕСОР
КАЛОЈАН МЕТОДЈЕВ,
ПОЛИТИКОЛОГ

ПРАЊЕ ИДЕ

15. април 2016.

Избегличка криза је највећи изазов с којим се од свог настанка суочила Европска унија. Никада нисмо били ближи могућности да се сруши читава европска конструкција. И то се не дешава због рата, нити неког великог унутрашњег проблема, већ због голоруких људи који надиру на њене границе. Унија је најбогатији савез у историји света, али нема озбиљне безбедносне снаге. Нема армију која би је штитила.

Професора Калојана Методјева, политиколога, затекли смо крајем марта на Златибору, где је водио групу студената из Бугарске на форуму „Безбедност за све“. Предавач на државном универзитету „Неофит Рилски“, бугарској јавности познат је по изузетно „тврдом“ ставу према мигрантима с Блиског истока, које, према његовом мишљењу, по сваку цену треба спречити да уђу у Европску унију. Економски изазов, безбедносна претња, али и насилна промена етничке структуре земаља Старог континента, основни су аргументи које у прилог тој тези наводи професор Методјев. Његови ставови пре пола деценије, наилазили су на јавне осуде нарочито невладиног сектора либералне провенијенције и појединих политичара. Међутим, у последње време његово мишљење престаје да буде авангардно, будући да огромна већина Бугара, заправо, не жели мигранте у својој земљи.

За магазин „Одбрана“ проф. др Калојан Методјев, познавалац политичких процеса на Балкану, образлаже ставове које заговара, оштро критикујући политику појединих европских лидера и администрације у Бриселу.

«Пре пет или шест година били смо један од ретких који је упозоравао на опасност коју Европи доноси шалас миграција с Блиског истока. Још тада смо заговарали подизање зидова и ограда на граници с Турском, из које је у Вашу земљу долазио велики број миграната. Због тога су Вас многи кришиковали.

– Пре неколико година била је потпуно егзотично говорити о томе. О мени су причали да сам лудак који заговара подизање ограда. Мислим да су сада схватили да је то неопходно. Улога политикологије је да покуша да конструише будућност – иначе је, једноставно, историја.

«Премда је Ваш став према мигрантима веома оштар, Ви правите разлику између избеглица и оних које називате „илегалним мигрантима“?

– Та разлика је једноставна и давно дефинисана. Илегални мигранти незаконито прелазе границе у потрази за бољим животом, економским благостањем. Таквих је у овом случају 99 одсто. Постоје и они који прелазе с одређеним задатком, као што су терористи такозване Ислам-

НТИТЕТА

ске државе. Избеглице су људи који беже од рата. Али та прича с избеглицама претворила се у једну велику лаж!

О *Шта је, професоре, ту лажно?*

– Доктрина неоосманизма, коју је Ердоган почео да примењује када је дошао на власт, значила је отварање граница Турске, односно укидање виза према многим земљама Азије и Африке. Током ратова у Либији, а затим и у Сирији, људи су почели масовно да прелазе у Турску. Иако у Турској није било рата, они су, после извесног времена, тражили азил у земљама Европе. Док су стотине хиљада туриста из Немачке, Француске, па и Србије летовали на турским обалама, мигранти су масовно прелазили у Бугарску и Грчку. Дакле, они су „бежали“ из Турске, која их није терала, у којој су могли лако да се интегришу и где не постоји проблем незапослености. Реч је о некој врсти прања идентитета. Још 2011–2012. постало је јасно да су многи преступници из Северне Африке и Блиског истока затражили нови идентитет у Бугарској. Сви су се они представљали као избеглице из Сирије и Ирака, а касније се испоставило, на основу анализа мађарских служби, да се ради о 101 националности из готово читавог света! После отварања такозване „балканске руте“ ствар се отела контроли. Поједини подаци говоре да је у Немачку ушло више од 500.000 нерегистрованих миграната. Они су се тамо утопили у гета, локалне заједнице. Нигде их нема, нико не зна где су ти људи! Нити ко су – сликари, инжењери, цихадисти...?

О *Сейтембра прошле године објавили сте ауторски шекст у дневном листу „Новостии“ у коме сте оптужили либералне фондације финансиране из иностранства, бриселску администрацију, медије, па и руководство Ваше земље да манипулишу јавношћу, иако се, како сте навели, чак 83 одсто грађана Бугарске изјаснило да мигранти представљају безбедносно прешњу. Каква је ситуација данас?*

– Наше јавно мњење је од самих почетака негативно настројено према мигрантским токовима. Бугарска православна црква о томе је заузела врло категоричан став. У последњем месецу први пут је изневерено поверење армије у социолошка истраживања. Код нас се претходног месеца појавио један феномен, који не постоји нигде другде у Европској унији – добровољни одреди који патролирају на бугарско-турској граници и хватају групе из целог света. Друштво их сматра новим ратницима.

Ми у Европи видимо две веома јасне линије. Једну води канцеларка Меркел, коју следи и наша политичка елита, а друга је „линија Орбан“. Мађарски премијер је у почетку био усамљен у ставу да Европа треба да се затвори и не дозволи масовни улазак миграната, али њему су се убрзо прикључиле и државе Вишеградске групе – Чешка, Словачка, па и Пољска, после промене владе у тој земљи. Касније су им пришле Аустрија и Словенија, па је та група постала веома утицајна. Као што кажем, на нас источноевропејце Берлин и Брисел могу да не обраћају пажњу, али када то оштро каже аустријски канцелар, ствари се примају на другачији начин. Треба знати да су управо Аустрија и Вишеградска група затвориле „балканску руту“ још пре него што су европски лидери постигли споразум с турском владом.

О *Политика немачке канцеларке била је веома отворена према избеглицама. У чему је ту, према Вашем мишљењу, интерес Немачке? Који су мотиви?*

– Ја не знам да ли ту уопште постоји неки интерес. Мислим да чак ни сама канцеларка Меркел то не зна. Али ако говоримо о мотивима Немачке да прими толике мигранте, онда их можемо свести на три. Први би могла бити потреба за радном снагом. Томе не говори у прилог чињеница да Немци још нису успели у потпуности да интегришу чак ни трећу или четврту генерацију досељеника из Азије и Африке. Не знам како то мисле да изведу са новим досељеницима. Друга теорија је, могло би се рећи, теорија завере. Према њој Меркалова, бриселски кругови, глобалне корпорације и други, имају интерес да демографски промене Европу и да се уместо старих националних држава створи потпуно нова формација. Када нема нација, ствари се могу много лакше контролисати. Трећи могући мотив јесте да Ангела Меркел одлуке базира на сопственим либералним уверењима – да Европа треба да буде простор мултикултурализма и солидарности. Лично сматрам да је то утопија.

Недавно је, како рекоше, пописан споразум између Турске и Европске уније. Поједини аналишчари кажу да је „ујркос бројним проблемима које је направила влада премијера Ердогана, Унија Турској учинила огромне уступке, можда највеће у претходних неколико деценија“. Да ли је могуће да се Европска унија толико улашила мигранта?

– Избегличка криза је највећи изазов с којим се од свог настанка суочила Европска унија. Ми никада нисмо били ближи могућности да се читава европска конструкција сруши. И то се не дешава због рата, нити неког великог унутрашњег проблема, већ због голоруких људи који надиру на њене границе. Мислим да није проблем Ердоган сам по себи. Проблем је унутрашња слабост Европске уније. Она је најбогатији савез у историји света, али нема озбиљне безбедносне снаге. Нема армију која би је штитила.

Зар НАТО није у могућности да заштити Европску унију?

– Треба правити разлику. Европска унија и НАТО нису исте организације. Да, има преклапања, али с друге стране неке од чланица Европске уније нису и чланице Алијансе. Не заборавимо да су две највеће армије НАТО-а Сједињене Америчке Државе и Турска. Трећа је Британија. А она је одувек водила самосталну политику. Све остале чланице Уније на континенту имају слабе војске. То је велики проблем. Европа је незаштићена. Ердоган, дакле, није центар проблема. Он је само показао колико је Европа слаба.

Кажеће да је Европа данас слабија него икада. А да ли је Европска унија и раније показивала тенденцију да се „разболи“? Неки би рекли да је од самог почетка постојала нека врста лицемерја и другачијег односа Брисела према сјајном језгру Уније и новим, источноевропским чланицама, у које сада и Бугарска.

– Да, то лицемерје постоји. Једноставно, интереси неких великих, утицајних земаља Европске уније често су испред вредности које је Унија прокламовала. Иако се говори о томе да је она савез вредности, ипак је реч о савезу интереса. Бугарска је из сопственог интереса постала чланица, а Европска унија је, опет, из свог интереса примила Бугарску. Читава источноевропска група држава била је потребна Унији као геополитички и економски простор. Нисмо деца, знамо да ту нема романтике. Свака империја која се не проширује – пропада.

Бугарска је, на неки начин, постала и жртва чланства у Унији јер је морала, сувишно својим интересима, да прекине пројекат „Јужни шок“. Сада се поново говори о могућности да се тај пројекат оживи. Какво је јавно мњење о том питању у Вашој земљи?

– Постојао је широки консензус у Бугарској да је „Јужни ток“ користан пројекат. Ми смо били прва земља на рути, и све остале земље кроз које је требало да прође гасовод имале су интерес да Бугарска буде стабилна. Међутим, САД и Европска комисија извршили су велики притисак да се та изградња обустави, јер су сматрали да је реч о политичком пројекту који повећава утицај Русије. Нису то посматрали као пројекат који доноси економску корист и стабилност региону. Али, поставио бих исто питање које су поставили и Мађари и Чеси и многи други – како је могуће да „Северни ток“, који већ постоји, и још један, који треба да се гради, нису ризик за безбедност континента, а „Јужни ток“ јесте? На том примеру се види да политика канцеларке Меркел има различите појавне облике.

Како видите безбедносну перспективу Балкана?

– Балканске земље су окружене кризама. У Турској је у току грађански рат с Курдима и та криза ће се тек продубити. И то ће имати велике последице на регион, јер је турски утицај веома дубоко ушао у Босну, на Косово, Македонију и у неке делове Бугарске. Други изазов је, по мом мишљењу, ситуација у Грчкој и политика грчког премијера Ципраса, која је допринела стварању избегличке руте преко Балкана. Економска криза у тој земљи је дубока, па није искључено да уколико проблеми у којима се данас налази Европа потрају, Грчка на неки начин буде жртвована. Украјинска криза такође у великој мери утиче на Балкан. Нагорно-Карабах није далеко. Ситуација у Молдавији је такође магловита и нико не зна шта се тамо може догодити, а то би могла бити криза која ће утицати на Румунију...

Видите ли албанско питање као безбедносну претњу?

– Албанци могу бити проблем првенствено за Србију и Македонију. Македонија је подељена земља и питање је времена када ће етнички проблеми да ескалирају. Поред тога, и Босна и Херцеговина може бити жариште неке будуће кризе, нарочито због екстремних исламистичких група које су се укорениле на том простору.

А терористички напади у зајадној Европи?

– Тамо се води партизански рат. Нико не зна тачно ко је коме непријатељ. Терористички напади у Паризу и Бриселу могли би бити само почетак. А сви знамо ко побеђује у партизанском рату...

Рекло би се да, када је о будућности реч, нисте оптимисти.

– Мислим да је безбедносној политици песимизам најбољи пријатељ. ■

Александар ПЕТРОВИЋ
Снимео Јово МАМУЛА